

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยประเมินประสิทธิผลการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน :กรณีศึกษาตำบลเมืองยาง กิ่งอำเภอมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินประสิทธิผลการบริหารจัดการ โครงการ และบริหารจัดการเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้ศึกษาได้จัดแบ่งหัวข้อ และขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าหรือสมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านของตำบลเมืองยาง กิ่งอำเภอมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา จำนวนทั้งสิ้น 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 11 คณะ ๆ ละ 15 คนรวมทั้งสิ้น 165 คน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1,089 คน รวมทั้งสิ้น 1,254 คน ดังตาราง 1

2. กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยจับสลากจำนวน 3 ครั้ง เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 471 คน ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 4,7 ,11,10 และหมู่ที่ 6 จำนวน 5 คณะ ๆละ 15 คน รวม 75 คนจากทั้งหมด 11 คณะ 165 คน

2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ไม่ได้รับเงินกู้ ประกอบด้วย หมู่ที่ 4,7 ,11,10 และหมู่ที่ 6 จำนวน 5 หมู่บ้านรวม 79 คน จากหัวหน้าและสมาชิกในครัวเรือนที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จากทั้งหมด 11 หมู่บ้าน สมาชิก 296 คน

2.3 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ จำนวน 317 คน ของสมาชิก

ตาราง 1 จำนวนประชากรคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตำบลเมืองยาง กิ่งอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา (ที่มาของข้อมูล : กทบ.2 ,แบบรายงานผลการดำเนินงาน. สำนักงานพัฒนาชุมชนกิ่งอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ตุลาคม 2544, มีนาคม 2545.)

จำนวนหมู่บ้าน	คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน (คน)	ประชากรที่ศึกษา		รวม
		สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้(คน)	สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ไม่ได้ รับเงินกู้(คน)	
บ้านเมืองยาง	15	87	52	154
บ้านถิ่นฟ้า	15	73	28	116
บ้านหนองไม้ค้าย	15	99	45	159
บ้านโนนไม้งาม	15	71	-	86
บ้านนางอ	15	82	-	97
บ้านโนนคำหนัก	15	61	34	110
บ้านโนนตาสุด	15	97	-	112
บ้านนางโท	15	88	71	174
บ้านคำยลิ่ง	15	47	21	83
บ้านโนนตาโตน	15	52	42	109
บ้านยางน้อย	15	36	3	54
รวม	165	793	296	1,254

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตำบลเมืองยาง กิ่งอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา

จำนวนหมู่บ้าน	กลุ่มตัวอย่างที่จัดเก็บข้อมูล			รวม
	คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน (คน)	สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้(คน)	สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ไม่ได้ รับเงินกู้(คน)	
บ้านโนนไม้จาน	15	71	-	86
บ้านโนนคำหนัก	15	61	34	110
บ้านโนนตาตุก	15	97	-	112
บ้านโนนตาโพน	15	52	42	109
บ้านยางน้อย	15	36	3	54
รวม	75	317	79	471

2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งลักษณะของคำถามเป็นแบบกึ่งกึ่งปลายเปิด แบบมีโครงสร้างโดยมีประเด็นหลักของคำถามจากความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งรวบรวมข้อมูลด้วยการจดบันทึก การบันทึกเทป ภาพถ่าย

ตาราง 3 แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ประเด็นของการสัมภาษณ์	ข้อมูลที่ต้องทราบ
1. ข้อมูลด้านบริบทของชุมชน	- ความพร้อม, ความเหมาะสมของชุมชน ในด้าน ภูมิศาสตร์, เศรษฐกิจ, สังคม และการรวมกลุ่ม
2. โครงการกองทุนหมู่บ้าน	- การมีและเคยมีประสบการณ์ในการดำเนินงาน เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหรือกลุ่ม
2.1 นโยบายของโครงการ	- ความเหมาะสม, จัดเจน, เปรียบเทียบปฏิบัติตาม
2.2 หลักการของโครงการ	โครงการได้
2.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ	- ตรงประเด็นปัญหาของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
2.4 วิธีการดำเนินงานของโครงการ	- วิธีการ ขั้นตอนการทำงานเป็นอย่างไร
2.5 การติดตามประเมินผลโครงการ	- รูปแบบชัดเจนหรือไม่
3. การบริหารจัดการ โครงการของคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	- การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการอย่างไร
3.1 การประชาสัมพันธ์	- มีกิจกรรม ความต่อเนื่องและบ่อยครั้ง
3.2 การจัดตั้งคณะกรรมการ	- ระดับของการปฏิบัติหรือจำนวนครั้งของการปฏิบัติ
3.3 การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	
3.4 การขอนุมัติเงินกู้	
3.5 การติดตาม/สนับสนุนสมาชิก	
3.6. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	
4. การบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุน	- วิธีการและรูปแบบชัดเจนหรือไม่ อย่างไร
4.1 การจัดทำโครงการ	- ความถูกต้องตามแนวทางของโครงการ
4.2 การประกอบอาชีพ	- การปฏิบัติตามโครงการมากน้อยแค่ไหน
4.3 การส่งคืนเงินกู้	- ความมีประสิทธิภาพมีหรือไม่อย่างไร
4.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	
5. ผลของการดำเนินงานของคณะกรรมการ กองทุนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	- ประสิทธิภาพของคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
6. ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆ	

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลและสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 องค์ประกอบด้านชุมชนที่ดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 สภาพทางภูมิศาสตร์ของชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 2 สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 3 สภาพทางสังคมของชุมชน

ตัวชี้วัดที่ 4 การมีส่วนร่วมและการรวมกลุ่มของชุมชน

ตอนที่ 3 องค์ประกอบด้านการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 นโยบายของ โครงการกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 2 หลักการของ โครงการกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 3 วัตถุประสงค์ของ โครงการกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 4 วิธีการดำเนินงานของ โครงการกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 5 การติดตามประเมินผลของ โครงการกองทุนหมู่บ้าน

ตอนที่ 4 องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารจัดการโครงการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 1 การประชาสัมพันธ์โครงการกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 2 การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 3 การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 4 การพิจารณาอนุมัติเงินกู้

ตัวชี้วัดที่ 5 การติดตาม/สนับสนุนสมาชิกกองทุน

ตัวชี้วัดที่ 6 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการ

ตอนที่ 5 องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 1 การจัดทำโครงการ

ตัวชี้วัดที่ 2 การประกอบอาชีพ

ตัวชี้วัดที่ 3 การส่งคืนเงินกู้

ตัวชี้วัดที่ 4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการ

ตอนที่ 6 องค์ประกอบด้านผลผลิตหรือผลลัพธ์ประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้
ตัวชี้วัดที่ 1 ผลการดำเนินงานตาม โครงการของคณะกรรมการกองทุน

หมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่ 2 ผลการบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุน

ตอนที่ 7 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการและเงินกู้ตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

วิธีการและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ มีขั้นตอนและวิธีการดังนี้

การดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานวิจัยที่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ แนวคิด หลักการของ การบริหารจัดการกลุ่ม องค์กรและ โครงการที่ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพทำให้กลุ่ม องค์กร หรือโครงการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และยังก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ
2. สรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้ามาทดลองสร้างแบบสอบถามภายใต้การให้คำแนะนำของประธานกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการที่ปรึกษา
3. นำเสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะแล้วมาปรับปรุง ถ้อยคำ เนื้อหา รูปแบบและนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาดูตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขเนื้อหาและรูปแบบตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 61 คน รวม 76 คน และตรวจสอบความ เชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2538 : 174-176) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น .8551 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น ระดับปานกลาง สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยได้

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ส่งหนังสือราชการจากสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อแจ้งความประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. นำแบบสอบถามที่เป็นฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูล โดยดำเนินการระหว่าง เดือน มีนาคม 2546 – มิถุนายน 2546

3. แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก หรือการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยจำแนกออกเป็น ข้อมูลทางด้านบริบทของหมู่บ้าน กิจกรรมการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิดเชิงขั้วตรงกันข้าม และคำตอบ โดยมีประเด็นหลักของคำถามจากความมุ่งหมายของการวิจัยเป็นสำคัญ วิธีการรวบรวมด้วยการ เจดเนติก การบันทึกเทป และการสัมภาษณ์บุคคล ผู้นำชุมชน/ผู้อาวุโส และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ภายในชุมชนใช้ระยะเวลาในการสนทนาก่อนน้อยครั้งละ 1-2 ชั่วโมง ประมาณ 3-4 ครั้งต่อเดือนดำเนินการระหว่างเดือน มีนาคม 2546-มิถุนายน 2546 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาผู้ร่วมสนทนา ดังนี้

1.1 เป็นหญิงหรือชายที่มีอายุระหว่าง 25-60 ปี ขึ้นไป

1.2 การศึกษาไม่ต่ำกว่า ป. 4

1.3 ต้องอาศัยอยู่ในชุมชน/หมู่บ้านตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไป

1.4 ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

4. แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลการสังเกต เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observer as Participant) ในพื้นที่ของการวิจัย ซึ่งเป็นการสังเกตการณ์ระยะสั้นเพื่อการสัมภาษณ์การใช้แบบสอบถาม

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็นดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และ ข้อมูลการสังเกต (Observation) จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแยกออกเป็น ข้อมูลทางด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่รวบรวมมาได้ วิเคราะห์

ระหว่างเหตุการณ์ หรือข้อเท็จจริง และความเป็นเหตุผลของข้อมูลที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับ โครงการ กองทุนหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกษตรแบบแผนผู้วิจัยสร้างขึ้นตามความมุ่งหมายของการวิจัย และ แยกประเด็นการวิเคราะห์หาค่าเป็น ข้อมูลทางด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการของ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ใช้สมมติตาม กับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายลักษณะของประชากร และกลุ่มตัวอย่างกับเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การคำนวณค่าร้อยละ(Percentage) ใช้สำหรับหาค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป และ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) ฐานนิยม (Mode) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นการหาค่าระดับของการปฏิบัติในการดำเนินงาน โครงการกองทุน หมู่บ้าน

3. การประเมินตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

ไม่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์ประเมินข้อ 1 ผลการประเมิน 0 คะแนน
มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ประเมินข้อ 1 ผลการประเมิน 1 คะแนน
มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ประเมินข้อ 2 ผลการประเมิน 2 คะแนน
มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ประเมินข้อ 3 ผลการประเมิน 3 คะแนน
มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ประเมินข้อ 4 ผลการประเมิน 4 คะแนน
มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ประเมินข้อ 5 ผลการประเมิน 5 คะแนน

4. การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยในประสิทธิภาพของการปฏิบัติเพื่อกำหนด ค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์การประเมิน (เพียงผ. แสงแก้ว. 2540 : 86) ดังนี้

0.00 - 1.49	ระดับของการปฏิบัติต่ำที่สุด	เกณฑ์การประเมินต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง
1.50 - 2.49	ระดับของการปฏิบัติต่ำ	เกณฑ์การประเมินต้องปรับปรุง
2.50 - 3.49	ระดับของการปฏิบัติปานกลาง	เกณฑ์การประเมินพอยอมรับได้
3.50 - 4.49	ระดับของการปฏิบัติดี	เกณฑ์การประเมินดี
4.50 - 5.00	ระดับของการปฏิบัติดีเยี่ยม	เกณฑ์การประเมินดีเยี่ยม

5. การคำนวณค่าสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis :MRA) เพื่อหาค่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สำคัญได้แก่ บริบทของชุมชน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน แบบใดหรือเป็นไปในทิศทางใด (เชิงบวกหรือเชิงลบ) ซึ่งพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์คลอຍ (b) และค่า t มีค่าใกล้เคียงหรือมากกว่า 2.00 และระดับนัยสำคัญทางสถิติของ ค่า t เท่ากับหรือน้อยกว่า 0.05 และพิจารณาค่า R^2 และค่าระดับนัยสำคัญของ F (จุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธ์. 2537 : 82-105)

6. ชักแนอแนะหรือความคิดเห็นอื่นๆของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ (ถ้ามี) นำมาเพื่อรวบรวมสรุปและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ฐานนิยม (Mode)
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
5. สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis :MRA)